

Marcuson Gavril

Eu m-am născut în București în anul 1913. M-am născut într-o casă mică de pe Șoseaua Viilor, care atunci era la marginea Bucureștiului, dar astăzi s-a construit mult și strada pe care locuim a devenit semicentrală. Era o casă veche construită de bunicul meu, bunicul matern. Acolo am copilărit și cele mai vechi amintiri sunt atunci când armata germană a ocupat Bucureștiul, și niște soldați germani s-au încartiruit, fără să ne ceară voie în casa noastră. Îmi amintesc și astăzi cum au intrat în casă cu țărăboi mare, făcând scandal, strigau „ruhe” [liniște, în limba germană]. Eu care eram mic, aveam vreo trei sau patru ani aveam am întrebat-o pe mama „Ce înseamnă ruhe?”, și mama care știa puțin nemțește, mi-a spus, ruhe înseamnă liniște, tăcere. Ne-am speriat de ei, au intrat în casă, l-au lovit pe bunicul, cu care locuim noi, cu patul armei în cap. Eu nu am văzut scena asta, dar l-am văzut pe urmă pe bunicul și îmi amintesc cum sângele îi curgea pe chelie și mama îl pansa. Tata era cu armata plecat, eu eram numai cu mama acasă. Pe urmă soldații germani au devenit mai cumsecade, s-au mai îmblânzit, parcă îi văd cum ședeau pe jos rezemați de perete și cântau în gura mare, îmi

amintesc și astăzi cântecele lor ..... Pe mine mă porecliseră „tzigoinerkind”, adică copil de țigan, fiindcă eram mic și negru, așa...

Când eram eu mic, nici nu umblam la școală, într-o zi părinții mei au rămas mirați că nu mai vroiam să ies în curte să mă joc. De obicei mă jucam în curte cu băiatul unui vecin, da nu mai... vroiam să stau numai în casă. Părinții mă întrebau mereu: „Guțule, de ce nu ieși în curte, la aer, să te joci?” Eu nu răspundeam nimica, tăceam din gură, părinții erau mirați, dar și îngrijorați. Și într-o zi au chemat medicul să vadă ce am, că nu vreau să ies în școală [curte, n.n], medicul a venit, m-a examinat, a găsit că sunt sănătos, a stat de vorbă cu mine, și a aflat de ce nu vreau să ies în curte. Stând eu în curte într-o altă zi, observasem că pe jos umblă niște insecte mici, și am rămas mirat că până atunci nu mai văzusem furnici, și n-am mai vrut să ies în curte de teamă că dacă calc peste ele să nu le omor. Nu vroiam să le omor că mi-erău simpatică, și atunci ca să nu mai le omor nu mai ieșeam în curte ca să nu le mai calc. Aveam conștiință, deși eram mic, nu umblam încă la școală, dar natura sădise în mine o conștiință, nu vroiam să omor și de aceea nu mai ieșeam în curte.

Cu cine mă jucam eu în curte... mă jucam cu un băiat, vecin al meu, băiatul unui șofer, unui taximetrist, el era francez de origine, îl chema Claude, dar era român, și umbla și el la școală ca și mine, era însă în altă clasă. Ce mă jucam cu el? Mă jucam...jocurile de atunci ale copiilor care astăzi au dispărut, mă jucam în bile, făceam o groapă, el venea în curtea noastră, noi aveam o grădină frumoasă cu un chioșc și cu straturi de căpșune, și făceam acolo o gropiță și jucam în bile...Azi copiii se joacă cu calculatoare, cu de-alde astea, bilele au dispărut, nici nu se mai găsesc. Așa...mă jucam cu „acțenbilduri”. Astea erau, cum să le spun, niște poze colorate pe care le udam

cu apă și pe urmă le lipeam pe caiete și apăreau pe caiete, nu mai există nici astea... Prietenul meu era foarte necăjit, îl băteau părinții. Îmi amintesc și astăzi ce mi-a spus. Cu ochii triști, cu privirea tristă și cu glasul trist și el mi-a spus, au trecut de atunci poate 90 de ani, aproape 80 de ani, dar nu pot uita ce mi-a spus. „ - Mă, ce tată bun ai tu! Că nu te bate niciodată și te poartă mereu încălțat”. Era atâta sărăcie în București și atunci, că mulți copii umblau desculți, n-aveau încălțăminte și prietenul meu se mira că eu umblu încălțat. Asta era lucru de mirare în București, un copil preșcolar încălțat, nu prea se vedea și asta în București, în capitala țării, într-un cartier central al orașului, unde mai târziu s-a clădit palatul cel mare al lui Ceaușescu [Palatul Parlamentului, fosta Casa Poporului, n.n.]. Se mira că sunt încălțat și că nu mă bate tata niciodată, când ieșeam verile în curte la porțiță, veneam pe stradă, zeci, zeci de bărbați mari, copii și femei desculți.

La școală am intrat ceva mai târziu în clasa I, m-am dus întâi cu bunicul în vară, înainte de începerea cursurilor, ca să mă înscrie. În prima zi de școală, îmi cumpărase mama ghiozdan, îmi cumpărase abecedar, mă gătise frumos și mă trimise la școală, dar eu uitasem pe unde fusesem, și școala era destul de departe, era cam la un km de casă. Era o școală mai apropiată, dar aceea era școală de fete, pe vremea aceea școlile nu erau mixte, erau școli de băieți și școli de fete. Eu eram la școala de băieți, destul de departe. Am plecat eu la drum neștiind încotro s-o apuc, am luat-o la vale pe o stradă, dar nu reușisem să găsesc școala, nu îmi mai aminteam pe unde fusesem cu bunicul și pe unde era școala. Și cum stăteam eu așa necăjit că timpul trecea și trebuia la opt dimineața să fiu la școală. Treceau tot felul de oameni pe stradă, da nu îndrăzneau să îi opresc să îi întreb unde era școala, mi se păreau toți grăbiți și eu eram foarte sfios. Când văd venind spre mine un domn elegant, așa

cam între două vârste, nu prea tânăr, și îndrăznesc să îl întreb unde se află Școala de băieți nr. 3, General Goleșcu, că așa se chema școala. Și zice: „-Hai vino cu mine că îți arăt eu școala!” Și în vreme ce mergeam cu el m-a întrebat cum mă cheamă, în ce clasă sunt, ce fac părinții mei, și tot așa el întrebând, eu răspunzând am ajuns în fața școlii. De bucurie că am văzut școala am dat să intru în curte, dar el mi-a pus mâna pe umăr și mi-a zis: „Stai să intru eu întâi, că sunt mai bătrân”. Intră el și eu după dânsul. Intrând în curtea școlii, erau o mulțime de băieți care alergau, se jucau, toți au venit la mine și m-au întrebat: „Tu ești băiatul lui domnul Movilă? - Nu, ziceam eu, nu sunt băiatul lui domnul Movilă”.

Cine era domnul Movilă ? Era chiar învățătorul nostru. Omul pe care mă găsisem eu să îl întreb unde e școala. A venit un pedagog, ne-a băgat în clase, ne-a așezat în bănci, și pe urmă cine intră... intră domnul pe care îl întrebam eu și care stătuse de vorbă cu mine. Și ne spune așa, eu o să vă strig numele la catalog și voi când vă auziți numele vă ridicați în picioare și ziceți „- Prezent!” Așa m-am ridicat și eu când mi-a cerut numele meu și învățătorul m-a întrebat: „- Eee, acuma știi, ai învățat unde e școala Goleșcu? De ce nu te-ai ridicat îndată?” mă întreabă învățătorul. Și zic: “Pe mine nu mă cheamă Gavril, pe mine mă cheamă Guțu [diminutiv de la Gavril, n.n.]. -Aaaa, zice învățătorul, Guțu te strigă părinții tăi, dar, aici la școală ești elevul Marcuson Gavril, noi așa te chemăm”. Și le-a povestit apoi elevilor cum m-a găsit pe stradă aproape plângând că nu găsesc școala, și cum m-a adus el la școală. A fost un răs nemaipomenit în toată clasa. Eu ajunsesem „prostu’ școlii”! Ajunsesem în clasa a IV a și tot așa îmi ziceau băieții, „prostu’ școlii”, care n-amerit la școală de prost ce era.

Cum era școala noastră? Era o școală frumoasă, care de atunci s-a demolat, așezată în centrul capitalei, fiindcă între timp noi ne mutasem cu casa, ne mutasem într-o altă casă pe strada Uranus. Și clasa era mare, frumoasă, noi ne așezam în bănci, intra învățătorul dimineața în clasă, noi ne ridicam în picioare în semn de salut, apoi ne întorceam cu fața spre peretele din dreapta, unde era o icoană și unul dintre băieți ziceau „Tatăl nostru”, pe urmă ne închinam cu toți, ne așezam în bănci și lecția începea. Văzând eu că toți băieții se închină și spun Tatăl nostru, mă închinam și eu, până când într-o zi învățătorul se dă jos...de pe estrada unde era catedra, catedra lui, vine la mine, îmi pune mâna pe umăr,

și îmi zice cu blândețe: „-Tu să nu te închini!”

Eu nu am înțeles ce spune profesorul. Dar venind acasă la masă tata avea un obicei în fiecare zi îmi pune o întrebare. „-Eii, te-a ascultat domnul învățător?” Și dacă răspundeam că da, urmau alte două întrebări. „- Ai știut să răspunzi? Și ce notă ți-a pus?” Așa m-a întrebat și azi...” - Te-a ascultat învățătorul?” Eu spun, nu nu m-a întrebat nimic, nu m-a ascultat, dar în timpul rugăciunii a venit la mine și mi-a pus mâna pe umăr și mi-a spus: „-Tu să nu te închini!” Tata a rămas ca trăsnet, a rămas uimit. N-a știut ce să-mi spună. A stat așa... și într-un timp m-a întrebat: „A spus asta și altor băieți?” Știa că mai sunt încă vreo doi sau trei băieți evrei în clasa mea. „-Nu, numai mie mi-a spus, că numai eu m-am închinat, că așa s-au închinat toți!” Tata n-a mai zis nimica. Ne-am așezat la masă, am mâncat, și după masă m-a tras de-o parte și a început să îmi explice unele lucruri despre care până atunci nu vorbisem niciodată. Mi-a vorbit de Dumnezeu, mi-a spus că există o religie, că există mai multe religii și că noi, familia noastră, avem altă religie decât ceilalți băieți ai noștri și d-ia învățătorul mi-a spus, ei se închină, da noi nu obișnuim să ne închinăm. Iar ceilalți doi sau trei băieți, elevi evrei, erau mai învățați decât mine, mai deștepți și știau că au altă religie și nu se închinau. Numai eu din spirit de imitație mă închinam văzând că așa fac și ceilalți colegi ai mei, dar pe viitor să nu mă mai închin. Nu mai țin minte dacă am continuat să mă închin sau nu...

Mă făcusem mare, acum umblam la școală. La școală eram elev, printre cei mai buni, în fiecare an luam premiu, pe vremea aceea se dădeau premii, la sfârșitul anului avea loc o serbare, venea și muzică, muzică militară care cânta: „Do Mi Sol Do Do Do Sol Mi Do”, la fiecare băiat care primea un premiu. Învățătorul ne striga numele celor premiați, noi veneam pe estradă, învățătorul ne pune o coroană pe cap, o coroană pe care părinții mei au păstrat-o multă vreme, până s-a veștejit și au aruncat-o, și dădeau premiantului un pachet de cărți, pe care le-am păstrat multă vreme. Când mi-am auzit strigat numele

și am văzut că era eu, m-am ridicat și m-am dus la învățător, m-am închinat și m-a pus mâna pe umăr și mi-a spus: „-Tu să nu te închini!”

meu m-am prezentat și eu pe scenă, învățătorul mi-a pus o coroană pe cap, dar se vede că coroana era prea mare și mi-a căzut pe umeri...

În copilărie eram foarte bolnăvicios, am avut pe rând toate bolile pe care le poate avea un copil, am avut și scarlatină, și febră tifoidă, și malarie, și gripă spaniolă, a izbucnit atunci o teribilă epidemie de gripă spaniolă, mulți au murit, eu am scăpat cu viață, că am fost bine îngrijit de părinți. Pe atunci scarlatina nu se vindeca în câteva zile ca astăzi, vindecarea bolii, atunci când se vindeca, dura șapte săptămâni, și șapte săptămâni n-am avut voie să mânânc și să beau

decât lapte, am făcut o foame teribilă, de care îmi aduc aminte și astăzi, abia după șapte săptămâni am putut să mânânc ceva și mi-au dat părinții să mânânc o mămăligă cu brânză, și îmi amintesc și astăzi... ce impresie de neuitat, gândiți-vă, după șapte săptămâni când mâncam prima dată, mi-a făcut mămăliga aceea cu brânză. Eu eram elev la școală cam în clasa a III sau a IV a, și din cauza scarlatinei n-am putut să dau concurs de admitere la gimnaziu, n-am putut. Și m-a înscris tata la o școală particulară. Multe boli au dispărut, scarlatină nu mai există astăzi în România, nici febră tifoidă, nici gripă spaniolă, gripe există, dar nu spaniolă, nici malarie... care mă făcea să tremur, ședeam lângă soba încălzită și tremuram. Și am avut și alte boli, până când cam după ce am terminat eu școala primară mi-a căzut în mână o carte, eu citeam foarte mult că îmi plăcea să citesc, apărută în vechea „Biblioteca pentru toți”, tradusă din nemțește. Era o carte cu sfaturi medicale, cum să trăim, cum să facem gimnastică, educație fizică, gimnastică suedeză, de casă, așa se numea, cum să alergăm. Și atunci mi-am schimbat total felul meu de viață. Am început să trăiesc după sfaturile acelei cărți, să fac gimnastică în fiecare dimineață, să alerg. Aveam o bicicletă, alergam cu bicicleta prin cartier, atunci nu era circulația ca astăzi, nu era periculos să umbli cu bicicleta, astăzi n-aș mai avea curaj să umblu pe străzile noastre cu bicicleta. Să dorm noaptea cu fereastra deschisă, spre nemulțumirea mamei mele că să nu răcesc, și de atunci n-am mai fost bolnav, până târziu de tot la maturitate când m-am mai îmbolnăvit o dată. Mi-am schimbat complet felul de viață, păi așa să faceți și voi, să faceți gimnastică, să alergați, să vă puneți în mișcare și brațele și picioarele, cel puțin jumătate de oră pe zi, și astăzi umblu, afară de zilele de iarnă geroase, cu zăpadă multă, cu viscol, cu polei, de polei mi-e frică să nu alunec, să nu cad, dar încolo când vremea e cât de cât bună și astăzi merg o jumătate de oră în Cișmigiul, care este aproape de casa mea și asta mă ține sănătos, jumătate de oră de plimbare cu pasul vioi. Când mă plimb încet, asta are mai puțină valoare, și mă plimb pe aleeile Cișmigiului. Uite o să ies și astăzi după masă să mă plimb, dacă vreți, veniți și voi și ne plimbăm împreună.